

TÕRVA VALLAVALITSUS

KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tõrva

19.09.2023 nr 7-1/2023/33-32

Tõrva valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu

Algus kell 18:00, lõpp kell 19:30

Toimumise koht: Mulgi Elamuskeskus (Sooglemäe, Ala küla, Tõrva vald)

Korraldajad: planeeringu koostaja/konsultant, AB Artes Terrae OÜ esindaja Heiki Kalberg ning KSH koostaja ja juhtekspert LEMMA OÜ'st Piret Toonpere, keskkonnaspetsialist Terje Tomson

Protokollis: keskkonnaspetsialist Terje Tomson

Registreerunud osalejaid 12, osad osalejad jätsid end kirja panemata

Päevakord:

1. Avasõnad
2. Eriplaneeringu protsessi ülevaade
3. Arvamusi esitanud isikute arvamuste käsitlemine, küsimustele vastamine
4. Täiendav arutelu

1. Avasõnad

Keskkonnaspetsialist Terje Tomson juhatas koosoleku sisse. Kokku on tulnud Tõrva valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku väljapaneku tulemuste avalikule arutelule. Terje Tomson andis info eriplaneeringu algatamise ja eesmärgi kohta.

Perioodil 10. juuli 2023 kuni 11. august 2023 toimus Tõrva valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avalik väljapanek.

Terje Tomson juhtis tähelepanu, et isikud, kes soovivad olla kaasatud, st saada teateid edasiste arvamuste avaldamise võimaluste kohta, paneksid kirja oma kontaktaadressi eraldi selleks määratud lehele.

2. Eriplaneeringu protsessi ülevaade

Ettekandjad Heiki Kalberg (planeeringu koostaja, AB Artes Terrae OÜ esindaja) ja Piret Toonpere (KSH juhtekspert, LEMMA OÜ)

Heiki Kalberg tutvustas arutelu programmi. Planeeringut koostatakse sellepärast, et seadusega on paika pandud, et aastaks 2030 peaks kogu tarbitav elekter olema taastuvatest allikatest. Sellest

lähtuvalt pandi mõned aastad tagasi paika, et tugevdatakse radarite võrku, et Eestis saaks rohkem olla tuuleenergia arendamise alasid. Tõrva vallas saab alates 2025. a. tuuleparke teha.

Otsitakse asukohta tuuleparkidele, pindalaga vähemalt 150 ha. Arendaja planeeritavate tuulikute kõrgus on kuni 300 m labade püstitasendis (laba kuni 100 m). Täpne kõrgus tuleb välja selgitada koostöös Kaitseministeeriumiga. Samuti liitumiskohad tuleb välja selgitada edasise koostöö osas. Kus tuulepark saab üldse olla ning edasi vaadata kuhu liituda, mis tingimustel liituda. Kogu protsessi raames tuleb teha mõjude hindamine.

Planeeringu algatamise taotluse tegija on Evecon OÜ, planeeringu rahastaja on Evecon OÜ. Planeeringu algatas ja planeeringu kehtestab volikogu. Riigihankega leiti konsultandid. Planeeringut tehakse koostöös valitsusasutustega ja kaasatakse nii füüsilisi kui juriidilisi isikuid.

Planeeringu üle teeb järelevalvet ja kiidab heaks Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

Eriplaneeringu protsess on mitme etapiline. Kõigepealt on eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamine ja avalik arutelu. Edasi koostatakse töö ja leitakse ala kuhu saab tuulepark tulla. Seda nimetatakse eelvaliku tegemiseks. Edasi toimub eelvaliku avalikustamine ning arutelu. Seaduse kohaselt läheb protsess edasi kaheks. Koostatakse kas detailne osa, mis on sisult nagu detailplaneering, seda kõike saab teha läbi avatud planeerimismenetluse. Sellest aastast muudeti seadust selliselt, et kui asukoha eelvaliku töö on tehtud piisavalt detailselt ja on määratud tingimused projekteerimiseks, siis ei pea enam tegema detailse osa protsessi, vaid saab minna projekteerimistingimustesse. Tuulikute asukohad tuleb panna paika. Seda juhul, kui on olemas veendumus välistavate tegurite puudumise osas. Kui veendumust ei ole, siis tuleb teha detailne osa. Eesmärgiks on teha töö sellise täpsusega, et saaks minna projekteerimistingimustesse.

Heiki Kalberg tutvustas protsessi plokk skeemi ning ajakava slaididelt. Aasta lõpuks loodetakse aruanne kokku panna. Kevadel algasid juba uuringud, mis hakkavad lõpule jõudma.

Juba lähteseisukohtades ja KSH programmis olid välja toodud esmase analüüsi alusel potentsiaalsed sobilikud alad, 2 ala. Arvestatud on erinevaid välistavaid alasid.

Piret Toonpere tutvustas potentsiaalseid alasid. Need on põhimõttelised alad, kus otseselt ei ole välistatud tuulepargi rajamine, aga looduskeskkonnast tulenevalt võib seal olla erinevaid piiranguid. Vastavate uuringutega tuleb kitsendusi täpsustada.

Piret Toonpere selgitas, et iga sellise tuuleparkide eriplaneeringuga viiakse läbi keskkonnamõjude hindamine ning mis see endas sisaldab. Kõikide ekspertide hinnangud koondatakse ning tehakse järeldused. Põhiline tähelepanu on tuuleparkide planeerimisel müral ja varjutusel. Tehakse müra ja varjutuse modelleering, visualiseeringud.

Küsimus saalist: - millisest mürast räägitakse? Kas sellest mida me kuuleme või sellest mida me ei kuule?

Piret Toonpere: - räägitakse mõlemast mürast. Müranormid on selle müra osas mida me kuuleme. Väliskeskkonna müra osas räägime kesksagedusest, mis on kuuldav. Aga tuulikute puhul tõstatatakse ka madalsagedushelide võimalikku probleemi. Seda hinnatakse ka, modelleerimisega. Eripäraks on, et madalsagedusliku müra normid kehtivad siseruumis ehk modelleerimisel tuleb arvestada hoonete isolatsioon.

Küsimus saalist: - kui kaugel tuulikutest müra hinnatakse?

Piret Toonpere: - üldjuhul 2 km raadiuses elamutest.

Küsimus saalist: - kui kaugemale madalsageduslik heli võib jõuda?

Piret Toonpere: - hinnatakse levikut elamuteni. Kaugusega madalsageduslik heli sumbub vähem kui kõrgemad sagedused. Tuulikud jäävad elamutest suhteliselt kaugemale. Madalsageduslik müra ei võimendu elamute juures, vaid sumbub levikul vähem kui kõrgemad sagedused.

Küsimus saalist: - mingist kaugusest on kõik kohad madalsageduslikku müra täis?

Piret Toonpere: - madalsageduslikku müra tekib kogu aeg õues. Tuul tekitab ka madalsageduslikku müra. Madalsageduslik müra, selleks, et ta inimese tervist mõjutaks, peab olema väga kõrge helirõhuga. Sellist müra tuulikute kaugusel, kuhu elamud jäävad üldiselt ei esine. Madalsageduslik heli väheneb kauguse suurenedes. Ta sumbub vähem kui kõrgemad sagedused.

Selgitati, et praegu ollakse alles mõjude hindamise programmi staadiumis. Tulemusi saab rääkida peale müra modelleerimist. Siis kui on paika pandud tuulikute asukohad.

Piret Toonpere selgitas visuaalseid mõjusid. Tehakse seda läbi visualiseeringute. Elustiku puhul on olulised nahkhiired ja linnud. Alates kevadest käivad linnustiku ja nahkhiirte uuringud

Infona anti teada, et ühe potentsiaalse ala läheduses peaks kuskil tegutsema kalakotkas.

Piret Toonpere: - info antakse ornitoloogile edasi. Järeldusi saab teha peale uuringute valmimist.

Heiki Kalberg tutvustas ühe teise planeeringu detailset lahendust, et aimu saada, millised näevad välja eelvaliku alad ja tuulikute asukohad kaardil.

Eelvaliku ala ümber tekib 1 km raadiusega ehituskeeluala, kuhu ei saa ehitada müratundlikke hooneid ennem, kui planeeringu detailne lahendus on koostatud.

Tõrva vallas on eesmärgiks planeeringuga paika panna ligikaudsed tuulikute asukohad.

Infot edastatakse planeeringu praeguses staadiumis massiteabevahendites. Kui pannakse paika teed, elektriliinid ja muu tuulepargi toimimiseks vajalik üle teiste isikute maade, siis hakatakse puudutatud isikuid ka kirja teel kaasama.

Küsimus saalist: - kas joonisel on 5-6 tuulikut ühel ruutkilomeetril?

Heiki Kalberg: - tuulikute vahe suurusjärg on 500 m, see oleneb natukene tuule suunast, natukene arendajast, natukene oludest. 25-30 ha läheb tuuliku jaoks vaja, aga see kõigub (sõltub kujust ja tingimustest).

3. Arvamusi esitanud isikute arvamuste käsitlemine, küsimustele vastamine

Heiki Kalberg andis avaliku väljapaneku ajal laekunud arvamuskirjade osas. Kõik arvamused ja valla seisukohad on tabelisse koondatud, info valla kodulehel olemas.

Piiriülese keskkonnamõju hindamise raames on tehtud koostööd Lätiga. Läti Vabariik on esitanud oma arvamuse, millega peab planeeringu koostamisel arvestama.

Koosolekul avaliku väljapaneku ajal arvamusi esitanud isikuid ei viibinud. Saalis viibijad soovisid esitada oma küsimusi. Valla kodulehel on kogu info tabelis olemas.

4. Täiendav arutelu

Arutleti võimalike alade osas. Uuringute tulemuste põhjal selguvad veel võimalikud kitsendused, mis välistavad tuulikute rajamise ning peale seda on võimalik paika panna alad, kuhu võivad tuulikud tulla. Siis saab asuda müra modelleerima.

1 km (on varuga ala) elamutest tuleneb olemasolevate parkide ja hinnangute teadmisest, sellega on müranormid tagatud.

Potentsiaalselt sobilikele aladele jäävad valdavalt eramaad.

Modelleritakse mõjusid üle. Müraallika valdaja peab vastavuse tagama. Kui müra ületatakse, siis tuleb see viia kooskõlla nõuetega.

Planeeringutele teeb järelevalvet (kiidab heaks) Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

Planeeringuga vaadatakse üle ka transportimiseks vajalikud teed. Paika pannakse ligikaudsed tuulikute paiknemised väikese varuga ning ka teede asukohad. Olemasolevate teede kandevõime tuleb viia vastavaks ning tagada, et pärast oleksid teed korras. Tuulikute transportimiseks, kohale toomiseks on vaja teed läbi mõelda.

Kas vajaminev tuuakse välismaalt? Kui palju tööhõivet tuleb? Ehitamise ajal on üldehituslikud tööd. Vundamendi suurus oleneb valitavatest tuulikutest, maapinnast.

Tuulikute puhul ei ole hetkel internetilevi segamise kohta täpset infot. Kui tuulik jääb saatja ja vastuvõtja vahele, siis on võimalik, et võib segada. Ka tuulikutel endil on internetiühendus.

Tuulepargist kuni 6 km kaugusele võib panna otseliini ja müüa elektrit ilma võrgutasuta, kuid väiketarbijate puhul see ei tööta. Reaalselt rakendatav energiamahukate ettevõtete juurde. Igaühel võrku pole majanduslikult mõistlik hakata vedama.

Arutleti planeerimisprotsessis kaasarääkimise teemal.

Kõiki arvamusi ei arvestatud, see on tabelis välja toodud selgitustena. Osa arvamusi ei olnud asjakohased, st planeeringulahendusega seonduvad.

Programmis ja lähteseisukohtades välja toodud tingimuste alusel minnakse planeerimisprotsessiga edasi, asukoha eelvalikuga. Kas edasi on ka õigus kaasa rääkida? Kaasa saab rääkida arvamuse andmise/kooskõlastamise protsessis, järgmise avaliku väljapaneku ajal. Aga kui need pakutud, varasemalt paika pandud tingimused enam ei meeldi, siis kas on hilja kaasa rääkida, arvamust avaldada? Praegu on õige aeg lisanõudeid tekitada. Jõuti arusaamale, et mida varem arvamust avaldada, seda parem. Siis on võimalik nendega paremini arvestada.

Arutelu 1 km ehituskeelu tsooni osas peale eelvaliku tegemist. Eriplaneeringut tuleb 5 aasta jooksul hakata ellu viima. Müratundlikku hoonet ei tohi 1 km kaugusele tuulikut ehitada.

Kompensatsioonimehhanismid on paika pandud keskkonnatasude seaduses. Selgitati tasu määramist. Kompenseeritakse keskkonnanäärirngut, nimetatakse taluvustasuks. Ka ehitamise perioodil on määratud miinimumtasu. Arutleti tasude teemal.

Tuuliku keskmine eluiga on ca 25 aastat, utiliseerimiseks täpsed õigusaktid puuduvad. Kas toimub rekonstrueerimine, tehakse uus tuulepark. Kas võib juhtuda, et lõpuks peab vald likvideerima tuulepargi? Praegu seda õigusaktidega täpselt paika pandud ei ole. Üldiselt ehitise omanik vastutab selle seisukorra ja vajadusel ka lammutamise eest.

Taristu ehitus on peamiselt teede, elektriliinide ja kuivenduse ehitus.

1 km müratundlike ehitiste ehituskeelu tsoon täpsustub peale tuulikute täpse asukoha paika panekut.

Tuulikud mõjutavad valdavalt maailmas teada olevast praktikast linde ning nahkhiiri. Olulisus määratakse kaitsealuste liikide kaitsekategooria põhjal (I, II, III). Mida madalam kaitsekategooria, seda laiem on kaalutlusõigus. Kõrge kaitsekategooria liigile kehtivad ranged tõlgendused (isendipõhine kaitse). Kooskõlastaja on Keskkonnaamet, liigikaitse eest seisja. Taimed liiguvad vähem, kuid ka neid vaadatakse.

Tõenäosus, et uuringute tulemused võivad projekti nurjata, on olemas. Praktika näitab, et uuringutega potentsiaalsed alad vähenevad. Tuuleuuringud on arendajal plaanis teha. Üle Eesti on olemas ka tuuleandmestik. Kuid kohapealseks tuuliku valikuks tehakse ka tuule uuring.

Mida ranniku poole, seda rohkem on tuult, kuid toodetavad tuulikud on 10 aastaga muutunud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Terje Tomson
protokollija